

K POHŘBÍVÁNÍ V PRAVOBŘEŽNÍ ČÁSTI PRAŽSKÉ PŘEDLOKAČNÍ AGLOMERACE V 9. A 10. STOLETÍ

Objev pohřebiště v areálu Klementina

JAN HAVRDA – ANNA ŽĎÁRSKÁ

Raně středověké pohřební areály na pravém vltavském břehu v historickém centru Prahy představují nejstarší doklady raně středověkých lidských aktivit v této části Pražské kotliny. Příspěvek přináší přehled nejstarších známých pohřebišť v tomto prostoru s tím, že větší pozornost je věnována funerálním areálům na nejnižším terasovém stupni. Podrobně je pak popsáno nově objevené pohřebiště, které se nalézalo u západního úseku Karlovy ulice. Celkem bylo odkryto 11 hrobů, z nichž některé obsahovaly milodary a šperky. U čtyř vybraných hrobů bylo provedeno datování pomocí radiouhlíkové metody. Je předvedeno i srovnání se soudobými hřbitovy v Pražské kotlině z hlediska jejich struktury a organizace. Objevený funerální areál se rozkládal těsně nad řekou na nejnižším staroměstském terasovém stupni, v sousedství nástupu na předpokládaný nejstarší pražský dřevěný most přes Vltavu. Situování pohřebiště v blízkosti vltavského břehu podporuje hypotézu, že na pohřebišti mohli být pochováni obyvatelé opevněného levobřežního podhradí Pražského hradu.

COMPARISON BETWEEN THE BURIAL GROUNDS ON THE RIGHT BANK OF THE PRAGUE PRE-LOCATION AGGLOMERATION IN THE 9th AND 10th CENTURY AND THE BURIAL GROUND IN THE CLEMENTINUM AREA

Early medieval burial areas on the right bank of the Vltava river in the historic centre of Prague present the earliest evidence of the early medieval human activities in this part of the Prague basin. This article offers an overview of the earliest known burial grounds in this area with greater attention paid to the funeral areas on the lowest terrace level. The newly discovered burial ground at the western part of the Karlova street is described in detail. Altogether 11 graves were revealed, some of them with grave goods and jewellery. On four selected graves ¹⁴C dating was applied and comparison with contemporary cemeteries in the Prague basin regarding their structure and organisation is presented. This newly discovered funeral area was situated tightly above the river on the lowest Old Town terrace level, in the neighbourhood of the proposed earliest wooden bridge across Vltava, which supports a hypothesis, that this burial ground was destined for the inhabitants of the fortified left bank settlement below the Prague castle.

Klíčová slova — Praha – Staré Město – raný středověk – pohřebiště – šperk – hrobová výbava – archeologie – datování ¹⁴C

Key words — Prague – Old Town – early medieval period – burial ground – jewel – grave goods – archaeology – ¹⁴C dating

1. ÚVOD

Problematikou raně středověkého pohřbívání v Praze se zabývalo mnoho badatelů, a to již od počátku systematického výzkumu Pražského hradu ve dvacátých letech minulého století. V posledních letech se tomuto tématu komplexně věnovali archeologové zkoumající nejstarší historii nejen sídla přemyslovských knížat, ale i jeho západního a severního předpolí (TOMKOVÁ 2005; BOHÁČOVÁ/BLAŽKOVÁ 2011; FROLÍK/SMETÁNKA 2014; FROLÍK ET AL. 2014). Přímo v Pražské kotlině evidujeme velké množství soliterních hrobových nálezů či v minulosti zničených raně středověkých pohřebišť (SLÁMA 1977) (obr. 1). Kromě pohřebiště ve střední části Václavského náměstí (HUML/STAREC 1994; 1998) byly zpracovány a publikovány pouze některé dříve odkryté raně středověké nekropole v nejbližším okolí Prahy, např. pohřebiště na Levém Hradci či v Klecanech (TOMKOVÁ 2012; PROFANTOVÁ 2009; 2011). Archeologicky byla rovněž dokumentována i dvě pohřebiště venkovská. První, v Lahovicích na jižním okraji Prahy, je datované do 2. poloviny 9. až 1. poloviny 11. století (KRUMPHANZLOVÁ ET AL. 2013). Toto pohřebiště u soutoku Berounky s Vltavou bylo prozkoumáno takřka úplně. Dokumentováno zde bylo na 400 hrobových jam. Další raně středověké pohřebiště datované do období od konce 9. do konce 11. století bylo odkryto v Motole (KOVÁŘÍK 1991). Souhrnnou podrobnou studii o pohřbívání ve vlastním pražském suburbii, a to jak na levém, tak pravém vltavském břehu, dosud postrádáme.

2. POHŘEBIŠTĚ NA KATASTRECH STARÉHO A NOVÉHO MĚSTA – DOSAVADNÍ BĀDÁNÍ

Fond ke studiu nekostelních raně středověkých pohřebišť se začal utvářet již v 19. století (blíže TUREK 1950, 70–72; SLÁMA 1977, 118–120, 123–126). Nálezy hrobů vypovídají o nejstarších raně středověkých aktivitách zjištěných na katastru Starého Města pražského a přilehlé části Nového Města (obr. 2).